Warsztat 5

Reakcje w roztworach wodnych

https://samurajchemiczny.elms.pl/next/public/training/56

Informacja do zadań 1.–4.

W czystej wodzie ustala się stan równowagi reakcji autodysocjacji, która zachodzi zgodnie z równaniem:

$$2H_2O \rightleftarrows H_3O^+ + OH^-$$

Tę reakcję opisuje stała równowagi nazywana iloczynem jonowym wody. Wyraża się ona równaniem:

$$K_w = [H_3O^+]\cdot[OH^-]$$

Poniżej przedstawiono wartości iloczynu jonowego wody K_w w zakresie temperatury 0 °C– 50 °C (pod ciśnieniem atmosferycznym).

Temperatura, °C	0	10	20	30	40	50
K_w	$0{,}11 \cdot 10^{-14}$	$0{,}29 \cdot 10^{-14}$	$0{,}68 \cdot 10^{-14}$	$1{,}47 \cdot 10^{-14}$	$2{,}9 \cdot 10^{-14}$	$5{,}5 \cdot 10^{-14}$

Zadanie 1. (0–2)

CKE, maj 2019, F2015

https://samurajchemiczny.elms.pl/next/public/lesson/10340

Uzupełnij poniższe zdania. Wybierz i zaznacz jedno określenie spośród podanych w każdym nawiasie.

Reakcja autodysocjacji wody jest (egzoenergetyczna / endoenergetyczna). Wraz ze wzrostem temperatury pH czystej wody (maleje / rośnie / nie ulega zmianie).

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

Zadanie 2. (0–2)

https://samurajchemiczny.elms.pl/next/public/lesson/10341

Gęstość ciekłej wody w temperaturze 40 °C wynosi 0,992 $g \cdot cm^{-3}$.

Oblicz, jaki procent wszystkich cząsteczek wody ulega autodysocjacji w temperaturze 40 °C.

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

Zadanie 3. (0–3)

https://samurajchemiczny.elms.pl/next/public/lesson/10342

Stała dysocjacji amoniaku w roztworze wodnym o temperaturze 0 °C wynosi $pK_b = 4{,}862$.

Oblicz pH wodnego roztworu amoniaku o stężeniu 0,100 mol · dm^{-3} w temperaturze 0 °C.

Od innej strony – warsztat z ekspertem
Dodatek do kursu: samurajchemiczny.elms.pl

Zadanie 4. (0–2)

Iloczyn stężeń jonów H_3O^+, OH^- i Cl^- w roztworze kwasu solnego w temperaturze 50 °C wynosi:

$$[H_3O^+] \cdot [OH^-] \cdot [Cl^-] = 6{,}60 \cdot 10^{-16}$$

Oblicz pH i pOH opisanego roztworu w temperaturze 50 °C.

pH roztworu wynosi: .....

pOH roztworu wynosi: .....

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

Informacja do zadań 5.–6.

Chlorek glinu ulega w wodzie dysocjacji, a utworzone kationy Al^{3+} ulegają następnie hydratacji, podczas której powstają akwakompleksowe jony glinu: $[Al(H_2O)_6]^{3+}$. Za odczyn wodnego roztworu chlorku glinu odpowiada dysocjacja kwasowa tego jonu akwakompleksowego.

Zadanie 5. (0–1)

https://samurajchemiczny.elms.pl/next/public/lesson/10344

Napisz równanie reakcji, która zachodzi w wodnym roztworze chlorku glinu, i która odpowiada za odczyn jego roztworu. Uzupełnij poniższy schemat. Zastosuj definicję kwasu i zasady Brønsteda.

		+		⇄		+	
kwas 1		*zasada 2*		*kwas 2*		*zasada 1*	

Zadanie 6. (0–2)

https://samurajchemiczny.elms.pl/next/public/lesson/10345

Odważono 0,50 g uwodnionego chlorku glinu $AlCl_3 \cdot 6H_2O$, który następnie wprowadzono do kolby miarowej o pojemności 200 cm^3, częściowo uzupełnionej wodą. Po rozpuszczeniu ciała stałego w wodzie i ustabilizowaniu temperatury, kolbę uzupełniono wodą do kreski miarowej i otrzymano roztwór o temperaturze 25 °C. Następnie za pomocą pH-metru zmierzono pH otrzymanego roztworu. Wartość wskazana przez pH-metr wynosiła 3,43.

Oblicz wartość stałej dysocjacji kwasowej jonu $[Al(H_2O)_6]^{3+}$ w temperaturze 25 °C.

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

Zadanie 7. (0–4)

Poniżej przedstawiono etykietę, która znajduje się na butelce z kwasem siarkowym(VI). Ten kwas użyto do przygotowania roztworu.

Kwas siarkowy(VI) 95 % cz.d.a.

H_2SO_4

Sulfuric acid solution 95 % pure p.a.

CAS: 7664-93-9
Oznakowanie WE: 231-639-5

Netto: 1 litr
Gęstość (25 °C): 1 litr – 1,84 kg
Masa molowa: 98,08 g/mol

Do probówki z zimną wodą wprowadzono 2,0 cm^3 kwasu siarkowego(VI), który pobrano z butelki. Otrzymany roztwór wprowadzono do kolby miarowej o pojemności 500 cm^3. Kolbę uzupełniono wodą do kreski miarowej. Otrzymany roztwór miał temperaturę 25 °C.

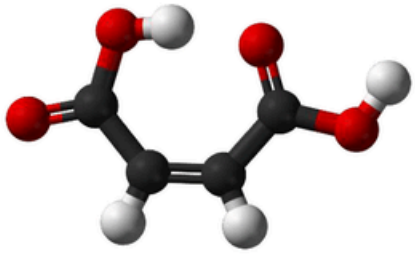
Oblicz pH otrzymanego roztworu kwasu siarkowego(VI).

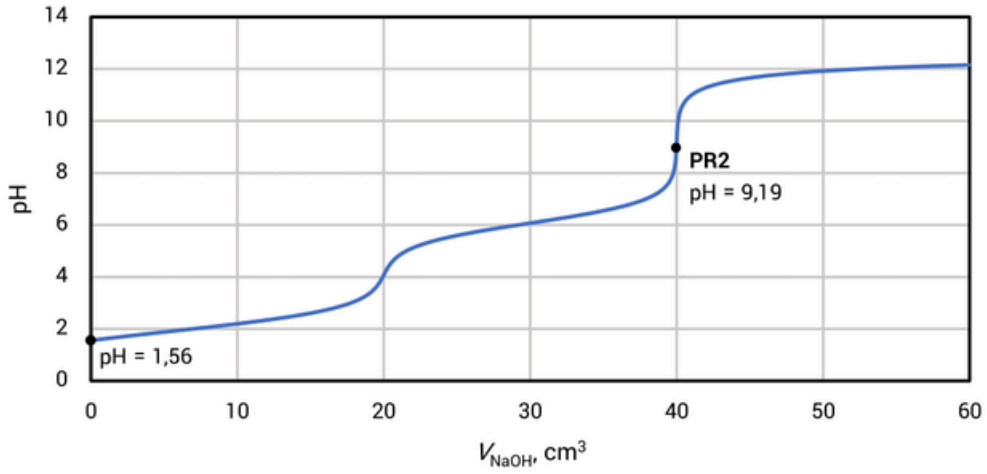
Od innej strony – warsztat z ekspertem
Dodatek do kursu: samurajchemiczny.elms.pl

Informacja do zadań 8.–10.

Kwas maleinowy to kwas dwuprotonowy. Stała pK_a pierwszego etapu dysocjacji kwasu maleinowego w temperaturze 25 °C wynosi pK_a = 1,97. W reakcji z zasadą sodową tworzy kolejno – wodoromaleinian sodu oraz maleinian disodu. Poniżej przedstawiono model przestrzenny cząsteczki kwasu maleinowego.

Sporządzono wodny roztwór kwasu maleinowego o stężeniu molowym *c*. Pobrano próbkę roztworu tego kwasu o objętości 10,0 cm^3 i poddano ją miareczkowaniu. Jako titranta użyto wodnego roztworu wodorotlenku potasu o stężeniu 0,05 $mol \cdot dm^{-3}$. Mierzono zmianę pH roztworu podczas miareczkowania, które przeprowadzono w temperaturze 25 °C. Pomiar pH roztworu rozpoczęto po dodaniu 10 cm^3 titranta. Poniżej przedstawiono otrzymaną krzywą miareczkowania.

Zadanie 8. (0–2)

https://samurajchemiczny.elms.pl/next/public/lesson/10347

Rozstrzygnij, czy cząsteczka kwasu maleinowego ma geometrię *cis* czy *trans*. Uzasadnij odpowiedź.

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

Zadanie 9. (0–3)

Oblicz, jakie stężenie molowe miał przygotowany roztwór kwasu maleinowego, który poddano miareczkowaniu. Przyjmij, że w wpływ na pH roztworu kwasu maielnowego ma wyłącznie pierwszy etap dysocjacji.

Od innej strony – warsztat z ekspertem
Dodatek do kursu: samurajchemiczny.elms.pl

Zadanie 10. (0–3)

Oblicz wartość stałej dysocjacji pK_{a2} kwasu maleinowego w temperaturze 25 °C. Wykorzystaj odpowiednią daną odczytaną z krzywej miareczkowania.

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

Zadanie 11. (0–2)

https://samurajchemiczny.elms.pl/next/public/lesson/10350

Ze zbioru podanych kwasów i zasad Brønsteda wybierz wszystkie te, które spełniają podane kryteria. Odpowiednie wzory wpisz do tabeli.

HNO_2 CH_3COOH H_3PO_4 HPO_4^{2-} CO_3^{2-} CH_3COO^-

Kwas, którego wodny roztwór o pH = 4 ma najwyższe stężenie.	
Drobiny, które tworzą sprzężoną parę kwas-zasada Brønsteda.	
Kwas, który najchętniej oddaje protony w roztworze wodnym.	
Drobina lub drobiny o właściwościach amfiprotycznych w roztworze wodnym.	

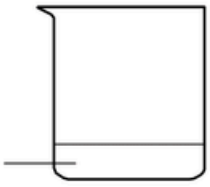

Od innej strony – warsztat z ekspertem
Dodatek do kursu: samurajchemiczny.elms.pl

Informacja do zadań 12.–13.

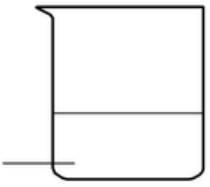
Przygotowano wodne roztwory dwóch kwasów w temperaturze 25 °C:

Roztwór A

HCl (aq)
c = 0,0012 mol·dm^{-3}
V = 10 cm^3

Roztwór B

CH_3COOH (aq)
c = 0,50 mol·dm^{-3}
V = 30 cm^3

Zadanie 12. (0–3)

https://samurajchemiczny.elms.pl/next/public/lesson/10352

Oblicz pH obu roztworów.

pH roztworu A:

pH roztworu B:

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

Zadanie 13. (0–4)

https://samurajchemiczny.elms.pl/next/public/lesson/10351

Roztwory obu kwasów zmieszano ze sobą i otrzymano mieszaninę obu kwasów w temperaturze 25 °C. Objętość otrzymanego roztworu jest sumą objętości wyjściowych roztworów.

Oblicz pH otrzymanego roztworu.

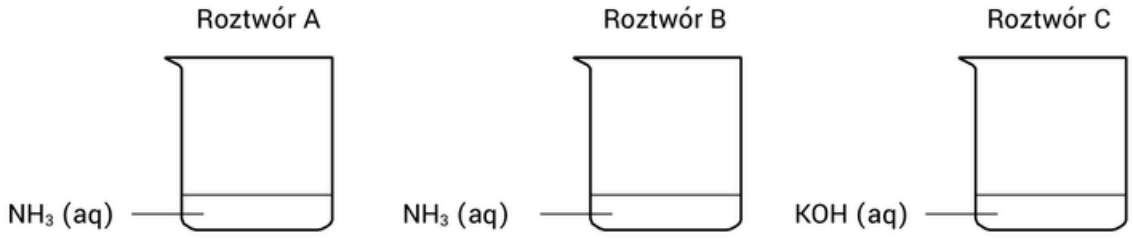

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

Zadanie 14. (0–3)

https://samurajchemiczny.elms.pl/next/public/lesson/10353

Przygotowano wodne roztwory trzech zasad w temperaturze 25 °C:

Każdy z roztworów miał identyczną objętość i stężenie molowe.

Następnie utrzymując temperaturę 25 °C:
- do roztworu A dodano kilka kropli stężonego NaOH (aq)
- do roztworu B i do roztworu C dodano wodę destylowaną.

Rozstrzygnij, czy zmienił się (wzrósł, zmalał) czy nie uległ zmianie stopień dysocjacji amoniaku w roztworze A i B oraz wodorotlenku potasu w roztworze C po dodaniu do tych roztworów wymienionych cieczy. Uzasadnij odpowiedź.

Roztwór A:

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

Roztwór B:

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

Roztwór C:

Rozstrzygnięcie: .....

Uzasadnienie: .....

.....

.....

Od innej strony – warsztat z ekspertem
Dodatek do kursu: samurajchemiczny.elms.pl

Zadanie 15. (0–5)

https://samurajchemiczny.elms.pl/next/public/lesson/10354

W temperaturze 25 °C przygotowano wodne roztwory następujących substancji:

K_2SO_3 Na_2SO_4 $KHCO_3$ $NaHSO_3$ NH_4HS

Zbadano, że pH żadnego roztworu nie było równe 7.

Uzupełnij tabelę. Określ czy pH otrzymanych roztworów było większe czy mniejsze niż 7. W każdym przypadku wpisz odpowiedni znak < lub >. Napisz równanie reakcji, które uzasadnia odczyn wodnego roztworu każdej soli. Zastosuj teorię kwasów i zasad Brønsteda.

Sól	pH	Równanie reakcji uzasadniające odczyn
K_2SO_3	pH 7	
Na_2SO_4	pH 7	
$KHCO_3$	pH 7	
$NaHSO_3$	pH 7	
NH_4HS	pH 7	

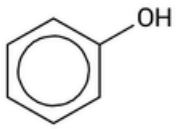
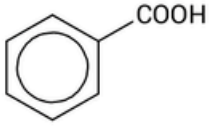
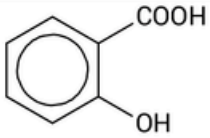

Od innej strony – warsztat z ekspertem
Dodatek do kursu: samurajchemiczny.elms.pl

Zadanie 16. (0–7)

https://samurajchemiczny.elms.pl/next/public/lesson/10355

Poniżej podano wartości stałych dysocjacji pK_a wybranych kwasów organicznych w temperaturze 25 °C.

Kwas		pK_a
mrówkowy	HCOOH	3,75
fenol		9,99
benzoesowy		4,204
salicylowy		pK_{a1} = 3,0 pK_{a2} = 13,4

Napisz w formie jonowej równania reakcji lub zaznacz, że dana reakcja nie zachodzi.

benzoesan sodu + kwas mrówkowy

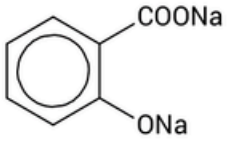
fenolan potasu + kwas benzoesowy

mrówczan sodu + fenol

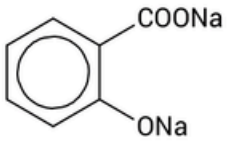
mrówczan potasu + kwas salicylowy

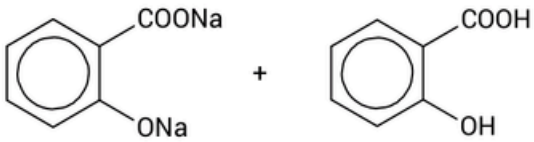
Od innej strony – warsztat z ekspertem
Dodatek do kursu: samurajchemiczny.elms.pl

+ kwas benzoesowy

+ fenol

Od innej strony – warsztat z ekspertem
Dodatek do kursu: samurajchemiczny.elms.pl

Informacja do zadań 17.–18.

CKE, Informator CKE, F2023

Roztwory zawierające porównywalne liczby drobin kwasu Brønsteda i sprzężonej z nim zasady nazywane są roztworami buforowymi. Przykładem buforu może być mieszanina roztworu octanu sodu i roztworu kwasu octowego. W takim roztworze ustala się równowaga chemiczna:

$$HA + H_2O \rightleftarrows H_3O^+ + A^-$$

opisywana przez stałą dysocjacji kwasu HA.

Ponieważ:

$$K_a = \frac{[H_3O^+][CH_3COO^-]}{[CH_3COOH]}$$

to pH buforu octanowego można z pewnym przybliżeniem obliczyć ze wzoru:

$$pH = -\log K_a + \log \frac{[CH_3COO^-]}{[CH_3COOH]}$$

Zadanie 17. (0–1)

https://samurajchemiczny.elms.pl/next/public/lesson/10356

Mieszanina roztworu amoniaku i chlorku amonu jest zwana buforem amonowym.

Na podstawie powyższych informacji wyprowadź analogiczne równanie pozwalające obliczyć pH buforu amonowego w temperaturze 25 °C.

Julia Kasbrylak juliakasbrylak@gmail.com

Zadanie 18. (0–2) *CKE, Informator CKE, F2023*

Zmieszano 100 cm^3 roztworu octanu sodu o stężeniu 0,875 $mol \cdot dm^{-3}$ i 400 cm^3 roztworu kwasu octowego o stężeniu 0,125 $mol \cdot dm^{-3}$. Uzyskano 500 cm^3 roztworu w temperaturze 298 K.

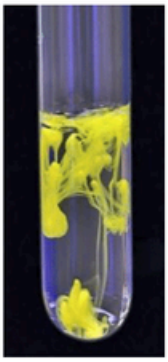
Oblicz pH uzyskanego roztworu buforowego.

Od innej strony – warsztat z ekspertem
Dodatek do kursu: samurajchemiczny.elms.pl

Zadanie 19. (0–2) *CKE, grudzień 2022 F2023*

https://samurajchemiczny.elms.pl/next/public/lesson/10358

Chlorek, bromek i jodek ołowiu(II) są solami trudno rozpuszczalnymi w wodzie. Chlorek i bromek mają barwę białą, a jodek jest żółty. Do 5,0 cm^3 nasyconego roztworu chlorku ołowiu(II) dodano 2,5 cm^3 roztworu pewnej soli i zaobserwowano efekt pokazany na zdjęciu.

Spośród poniższych soli wybierz tę, której roztwór mógł być użyty w tym doświadczeniu, i zaznacz jej wzór. Oblicz, jakie powinno być minimalne stężenie molowe użytego roztworu tej soli, żeby wystąpił zaobserwowany efekt.

NaCl AgI KBr NaI $Pb(NO_3)_2$

Od innej strony – warsztat z ekspertem
Dodatek do kursu: samurajchemiczny.elms.pl

Zadanie 20. (0–2)

Oblicz rozpuszczalność AgCl w roztworze soli fizjologicznej w temperaturze 25 °C.

Sól fizjologiczna roztwór NaCl o stężeniu procentowym równym 0,9 %. Załóż, że gęstość tego roztworu jest równa gęstości wody w tych samych warunkach.

Od innej strony – warsztat z ekspertem
Dodatek do kursu: samurajchemiczny.elms.pl